

УКРАЇНСЬКА МОВА

ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

технічних спеціальностей

4-й курс

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

**Л. Є. Азарова, О. В. Абрамчук, Л. В. Горчинська,
Ю. В. Поздрань**

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
технічних спеціальностей
4-й курс**

Навчальний посібник

Вінниця
ВНТУ
2018

УДК 811.161.2(075)
У45

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 16 від 22.06.2017 р.)

Рецензенти:

Н. М. Павликівська, доктор філологічних наук, професор

Н. Б. Іваницька, доктор філологічних наук, професор

Т. М. Пустовіт, кандидат філологічних наук, доцент

Українська мова для іноземних студентів технічних спеціальностей. 4-й курс : навчальний посібник / Азарова Л. Є., Абрамчук О. В., Горчинська Л. В., Поздрань Ю. В. – Вінниця : ВНТУ, 2018 – 112 с.

Мета навчального посібника – сприяти розвитку й удосконаленню навичок писемного реферування наукової літератури з фаху студентів-іноземців технічних університетів.

Посібник містить матеріал для поетапного навчання реферуванню: теоретичний матеріал, зразки питального, номінативного та тезового планів, а також зразок реферату, укладені на матеріалі однієї наукової статті, та текстові матеріали для навчального та контрольного реферування з кожного напрямку підготовки студентів технічних університетів.

Призначено для роботи з іноземними студентами 4-х курсів на заняттях з української мови.

УДК 811.161.2(075)

© ВНТУ, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
РОЗДІЛ 1 НАВЧАННЯ РЕФЕРУВАННЮ.....	6
1.1 Призначення, основні функції та види рефератів.....	6
1.2 Структура та зміст реферату.....	7
1.3 Етапи написання реферату.....	8
1.4 Мовні засоби оформлення реферату.....	9
1.5 Схема-модель навчального реферату наукової статті.....	10
1.6 Використання цитат у рефераті.....	11
1.7 Зразок роботи над написанням реферату.....	12
РОЗДІЛ 2 ТЕКСТИ ТА ЗАВДАННЯ ДО РЕФЕРУВАННЯ.....	15
2.1 Опрацювання науково-популярних текстів.....	15
2.1.1 Наука як феномен цивілізації.....	15
2.1.2 Лицар гармонії.....	19
2.1.3 Хлібосольство – синонім гостинності.....	23
2.1.4 Погода може стати смертельною зброєю.....	26
2.1.5 Руйнівні та непередбачувані.....	31
2.1.6 Відеокамери проти злочинності.....	34
2.1.7 Сучасне рабство – торгівля людьми.....	39
2.2. Опрацювання текстів науково-професійної сфери.....	42
2.2.1 Інноваційна стратегія в діяльності промислових підприємств.....	42
2.2.2 Міжнародний валютний фонд.....	45
2.2.3 Світова організація торгівлі.....	47
2.2.4 Про тлумачення та визначення поняття «кібербезпека».....	49
2.2.5 Програмне забезпечення зловмисного характеру.....	53
2.2.6 Андроїд перемагає ПК.....	56
2.2.7 Що таке оргтехніка?.....	59
2.2.8 Геній поза часом і простором.....	61
2.2.9 Екологічні проблеми туризму та шляхи їх вирішення.....	64
2.2.10 Сучасний екодім.....	68
2.2.11 Сучасний стан діяльності теплоелектроцентралей.....	70
2.2.12 Заходи покращення енергоефективності українських теплоелектроцентралей.....	73
2.2.13 Модернізація електричних мереж як засіб підвищення їх економічності.....	77
2.2.14 Машинобудівна та металообробна промисловість України.....	79

РОЗДІЛ 3 НАУКОВІ СТАТТІ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОГО

РЕФЕРУВАННЯ.....	82
Стаття 1.....	82
Стаття 2.....	86
Стаття 3.....	88
Стаття 4.....	91
Стаття 5.....	94
Стаття 6.....	98
Стаття 7.....	100
Стаття 8.....	103
Стаття 9.....	106
ЛІТЕРАТУРА.....	109

ПЕРЕДМОВА

Для того щоб оволодіти науковими знаннями необхідно навчитися самостійно працювати з книгою, вибирати потрібну інформацію, опанувати правильну, науково обґрунтовану методику реферування, що допоможе використовувати її в пізнавальній діяльності.

Читання навчальної та наукової літератури – складна розумова діяльність, від ефективності якої залежать успішність навчання і самоосвіти студента. Читання є не тільки найважливішим засобом надбання знань, а й незамінною школою мислення, способом оволодіння мистецтвом писемного мовлення.

Мета посібника – сприяти розвитку та вдосконаленню навичок писемного реферування наукової фахової літератури.

Посібник містить матеріал для поетапного навчання реферуванню: зразки питального, називного і тезового планів, зразок реферату, складених на матеріалі однієї наукової статті з кожного напрямку підготовки, а також матеріали для навчального і контрольного реферування.

Наведені в посібнику мовні стандарти-кліше розраховані на те, щоб допомогти іноземним студентам орієнтуватися у структурі і змісті рефератів.

У якості навчального матеріалу використані оригінальні наукові статті зі спеціалізованих журналів та інших видань за основними видами спеціалізації студентів технічних університетів.

До текстів для реферування підготовлено завдання двох типів:

а) передтекстові завдання, що мають на меті зняття лексичних та граматичних труднощів при читанні, створення первинного уявлення про словотворчі та граматичні моделі;

б) післятекстові завдання, орієнтовані на роботу зі змістовної структурою тексту з метою навчання іноземних студентів складати реферат первинного тексту, а також спрямовані на оволодіння спеціальними синтаксичними конструкціями, стійкими словосполученнями, зворотами, засобами зв'язку, характерними для оформлення реферату.

Запропонована система завдань до текстів орієнтована на формування в іноземних студентів когнітивного стилю мислення, притаманного фахівцям інженерного профілю, а також спрямована на здійснення комунікативних потреб: підготовку повідомлень і доповідей на професійні теми; написання рефератів.

Навчальний посібник призначений для роботи з іноземними студентами 4-х курсів на заняттях з української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власова Г. В. Аналітико-синтетична переробка інформації [Текст] : навчальний посібник / Г. В. Власова, В. І. Лутовинова, Л. І. Титова. – Київ : ДАККиМ, 2006. – 290 с.
2. Базилюк К. Ф. Інформаційне суспільство / К. Ф. Базилюк // Вісник ХНТУ. – 2009. – №3. – С. 33–37.
3. Бальтюкевич В. В. Ключові проблеми розвитку сільськогосподарського машинобудування : навчальний посібник / В. В. Бальтюкевич. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 616 с.
4. Баранов О. А. Про тлумачення та визначення поняття «кібербезпека» / О. А. Баранов // Правова інформатика. – 2014. – № 2 (42). – С. 54–62.
5. Бондарчук А. П. Програмне забезпечення зловмисного характеру. Основи інфокомунікаційних технологій : навчальний посібник / Бондарчук А. П., Сорочинська Г. С., Твердохліб М. Г. – К., 2015. – С. 69–72.
6. Волков А. Погода может стать смертельным оружием [Электронный ресурс] / А. Волков. – Режим доступа : <http://www.inauka.ru/analysis/article66237.html> (12.11.2016).
7. Волошенюк І. Лицар гармонії / І. Волошенюк // Правда України. – 10 вересня 1997. – С. 3.
8. Гаврилов Л. А. Основы реферирования и аннотирования / Л. А. Гаврилов, Л. К. Латышев. – М., 1981.
9. Гвоздь М. Я. Проблеми сучасного стану та перспективи модернізації вітчизняних теплоелектростанцій [Електронний ресурс] / М. Я. Гвоздь, У. З. Горін. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/34863/1/13_75-80.pdf.
10. Глоба Л. С. Проникнення інформаційних технологій у галузь телекомунікацій / Л. С. Глоба, Т. М. Кот // Науково-технічна конференція «Проблеми телекомунікацій» : матеріали конференції. – К. : НТУУ «КПІ», 2012. – С. 31–34.
11. Голос Большого Брата командует нарушителями порядка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ovideo.ru/articles/0060/index.html> (20.11.2016).
12. Григорів М. Сучасне рабство : торгівля дітьми / М. Григорів, В. Нечерда // Науковий світ. – 2015. – № 9. – С. 14–16.
13. Єлістратов В. Поновлювані джерела енергії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eco-live.com.ua/content/blogs/ponovluyani-dzherela-energii?page=1>.
14. Єпіфанова І. Ю. Інноваційна стратегія в діяльності промислових підприємств / І. Ю. Єпіфанова // Матеріали науково-практичної інтернет-конференції «Фінансове забезпечення сталого економічного зростання в умовах євроінтеграційних процесів». – Львів. – 20 лютого 2015 р. – С. 124–126.

15. Івченко В. Руйнівні та непередбачувані / В. Івченко // Науковий світ. – 2016. – № 1. – С. 17–18.
16. Ільєнкова С. Д. Управління якістю : підручник / Ільєнкова С. Д., Ільєнкова Н. Д., Ягудін С. Ю. та ін. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2006.
17. Колесникова Н. И. От конспекта к диссертации : учебное пособие по развитию навыков письменной речи / Колесникова Н. И. – 4-е изд., перераб. и доп. – Флинта : Наука, 2008. – С. 54–78.
18. Князева Е. Г. Информационная обработка текстов : учебное пособие / Князева Е. Г. – М., 2001.
19. Кримський С. Наука як феномен цивілізації / С. Кримський // Вісник НАН України. – 2003. – №3. – С. 7–20.
20. Куленко С. С. Сигнальні перетворювачі теплових сенсорів потоку біомедичного призначення / С. С. Куленко // Вісник ХНТУ – 2009. – № 3. – С. 33–37.
21. Курочкін О. «Пришли, Боже, гостя – аби добрий» або світові традиції гостинності [Електронний ресурс] / О. Курочкін. – Режим доступу : <http://ethnography.org.ua/content/pryshly-bozhe-gostya-aby-dobryu-abo-svitovi-tradyciyi-gostynnosti>.
22. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів : підруч. / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. – К. : Знання, 2006. – 334 с.
23. Лондонцев вовлекли в тотальную слежку друг за другом [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ovideo.ru/news/shownews.php3?num=2735> (20.11.2016).
24. Маркушевская Л. П. Аннотирование и реферирование : методические рекомендации для самостоятельной работы студентов / Л. П. Маркушевская, Ю. А. Цапаева. – СПб. : ГУ ИТМО, 2008. – 51 с.
25. Мартинов А. Ю. Світова організація торгівлі / А. Ю. Мартинов // Енциклопедія історії України : у 10 т. / За ред. : В. А. Смолій ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2012. – Т. 9 : Прил. – С. 478.
26. Машинобудівна промисловість України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zno.academia.in.ua>.
27. Мишко Є. Операційні системи мобільних пристроїв [Електронний ресурс] / Є. Мишко. – Режим доступу : http://wiki.ksru.kr.ua/index.php/Операційні_системи_мобільних_пристроїв._Автор_-_Мишко_Єгор.
28. Мостовенко Ю. Сучасний екодiм / Ю. Мостовенко // Матеріали науково-практичної конференції «Інноваційні технології в архітектурі». – К. : КНАУ, 2015. – Вип. 11. – С. 116–118.
29. Нефёдова К. Тематический словарь в картинках. Аудиотехника. Видеотехника. Оргтехника и средства связи / К. Нефёдова. – В 9 книгах. – Книга 7, 2010).

30. Основи наукового мовлення / уклад. О. А. Бобер, С. А. Бронікова, Т. Д. Єгорова та ін. ; за ред. І. М. Плотницької, Р. І. Ленди. – К. : НАДУ, 2012. – 48 с.
31. Політологічний енциклопедичний словник / уклад. Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015.
32. Пригара О. Екологічні проблеми туризму та шляхи їх вирішення / О. Пригара // Екологія та охорона навколишнього середовища. – 2014. – Вип. 8. – С. 404–408.
33. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навчальний посібник / Семенов О. М. – Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. – С. 62–99.
34. Сердюк В. Р. Будівництво житла на фоні економічного зростання Китаю / В. Р. Сердюк, Лі Дань // Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві : науково-технічний збірник. – 2011. – № 1. – С. 138–143.
35. Сердюк Т. В. Модернізація електричних мереж як засіб підвищення їх економічності / Т. В. Сердюк, А. С. Огородник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sn-econmanag.crimea.edu/arhiv/2012/uch_25_1_econ/pd).
36. Сілкова Г. В. Методика інформаційного реферування як предмет викладання / Г. В. Сілкова // Поліграфія і видавнича справа. – 2008. – № 2. – С. 115–123.
37. Словник термінів із математики, фізики та хімії для іноземних громадян – слухачів підготовчого відділення / Л. Є. Азарова, Л. В. Горчинська, Н. Л. Франчук, Ю. В. Поздрань. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 92 с.
38. Тысячи новых видеокамер наружного наблюдения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zaistinu.ru/old/ukraine/press/ukscanstreets.shtml> (20.11.2016).
39. Українська мова : навчальний посібник для студентів негуманітарних спеціальностей та слухачів підготовчого відділення. Ч. 1. / Л. Є. Азарова, Л. В. Горчинська. – Вінниця : ВДТУ, 1999. – 123 с.
40. Українська мова для слухачів ІндП. Частина II. Синтаксис : навчальний посібник / Л. Є. Азарова, Л. В. Горчинська. – Вінниця : ВНТУ, 2006. – 150 с.
41. Шестаков А. Повелитель блискавок / А. Шестаков // Україна молода. – 2008. – 11 липня. – С. 3.
42. Юрченко Л. Екобудинки / Л. Юрченко // Будівництво. – 2015. – Вип. 10. – С. 76–81.
43. Buchanan R. A. The Economic History Review / R. A. Buchanan // New Series. – Vol. 38. – No. 1 (Feb., 1985). – P. 42–60.

Навчальне видання

**Азарова Лариса Євстахіївна
Абрамчук Оксана Володимирівна
Горчинська Людмила Володимирівна
Поздрань Юлія В'ячеславівна**

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
4-й КУРС**

Навчальний посібник

Редактор С. Сідак

Оригінал-макет підготовлено Л. Горчинською

Підписано до друку 26.12.2017 р.
Формат 29,7x42¼ . Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 6,47. Зам 2018-017.
Наклад 50 (1-й запуск 1–20) пр.

Видавець та виготовлювач
інформаційний редакційно-видавничий центр.
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 65-18-06.
pres.vntu.edu.ua;
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.